

O vodě

Voda je život. Řeka je nositelem života. Po celou zimu se zemědělci starostlivě dívají k obloze. Když je během zimních dešťů vody mnoho, vyleje se z říčních břehů, odplaví úrodnou zem a zničí klíčící úrodu. Neboť vězte, že v Maroku se obilí zasévá v zimě a sklízí na jaře. Když je dešťů málo, země se dostatečně nenapije, zásoba vody v zemi se příliš brzo vytratí a bude špatná úroda.

Řeky krásných jmen Oued Loukos, Oued Sebou, Oued Bou Regreg, Oued Mellah, Oued Tensift a Oued Sous, v nichž se na jaře valí spousty kalných vod řečišti zvicími Labe u Děčína, se v létě stávají téměř vyschlými bahnitými koryty, ve kterých jsou kaluže roztočivých barev vzájemně propojeny proužky líně tekoucí kapaliny, které pouze optimista může nazvat vodou. Protože v létě se o říční vodu pere slunce, zemědělci a stáda dobytka.

Některé řeky se rodí v horách Atlasu jako naše Labe, na horských svazích nabývají na síle a na úpatí Atlasu jsou z nich dravé horské řeky, aby se potom ztratily v kamení a písku a zbyly po nich jen koryta vádí. Takto umírají mohutné řeky Ziz a Draa, zásobující před svou smrtí desítky oáz a stovky polí a políček na březích toku. Jedna z marockých řek, které na jaře zúrodnují své břehy, se dokonce dostala i do historie. Je to řeka Oued Loukos, pramenící na západních svazích pohoří Rif a končící v oceánu pod ruinami antického města Lixus, která na svém krátkém toku neztratí tolik vody jako

jiné a může jí zásobit široké údolí před městem Larache. Tento stále zelený úrodný kraj získal v antických legendách název „zahrada Hesperidek“.

المغرب

Jen dvě řeky dovedou své vody až do moře. První z nich je nejdelší řeka Maroka Oued Moulouya, pramenící ve Středním Atlasu, která živí obrovskou vodní nádrž nazvanou podle jednoho panovníka „přehrada Mohamed V.“, aby se pak po 450 kilometrech spojila se Středozezemním mořem. Ta druhá je naprosto výjimečná.

Na jejím zrodu si příroda dává záležet tak, že stojí za to projet stovku kilometrů po bídné, kdysi asfaltované silničce tisíci zatáčkami v horách Středního Atlasu, abyste byli přítom. Projedete desítkami míst s výhledem na majestátní horstvo Atlasu, projedete chladem hlubokých cedrových lesů, kde téměř každý ze stovek majestátních cedrů podél silnice stojí za jedinečnou fotografii. Projedete rozsáhlými lesy korkových dubů a podivných horských křovin, jejichž nejpočetnějšími obyvateli jsou divoká prasata. Dojedete do zakletého údolí, kde se v tichu nezčeřené hladiny jezera za teplých letních nocí rodí divoženky, jsouce chráněny před civilizací ze všech stran vysokými skalními stěnami nahoře zarostlými cedrovým lesem. Musíte vycouvat, abyste nezapadli do čarovných osidel. Cesta vás dál povede horskou

přírodou, jejíž panenskou čistotu poznamená občas v údolí stádo koz či osamělý beduínský, doširoka rozkročený stan. Poslední kilometry vedou po okraji hlubokého kaňonu, na jehož dně se řítí zpěněné vody horské řeky. Projedete posledními zatáčkami a ocitnete se rázem před zázrakem přírody.

Obrovský skalní kotel, ze všech stran sevřený vysokými strmými skalními stěnami, na jejichž stěnách se tu a tam zachytil keřík, je naplněn chladem, vodní tříští a hukotem vody. Toto že je pramen řeky? Ano, toto je pramen řeky Oum Er Rbia. To není žádná unimraná loužička na horské pláni, kam přicházejí turisté, aby zhlédli místo, kde se rodí veletok a kde je tabule s nápisem „Toto je PRAMEN VELETOKU“. Myslel jsem, že všechny veletoky takto začínají, a najednou vidím, že tady je to jinak.

Mojžíš kdysi poklepal holí o skálu a vytryskl pramen. Tady to bylo asi podobně, jenže tisíc Mojžíšů udeřilo tisíci holemi do skály, až pukla a osvobodila vodní živel. A já teď stojím u východu z kotle a dívám se do třinácti dračích tlam chrlících ne oheň, ale spousty hučících zpěněných vod, které stvoří ihned prudkou řeku. Voda se dere ven ze skalní stěny odhazujíc spršky na všechny strany, naráží do prvních balvanů a víří okolo nich v prudkém proudu, řečiště je hned po zrodu dvacet metrů široké a hukot vodního proudu vyplňuje celý skalní kotel. Stojím na vysokém balvanu a čekám, kdy spatřím obra s kyjem v ruce. Když se Venuše

mohla zrodit z mořské pěny, tady se klidně mohl zrodit obr Afrikán. Kdybych z vědeckých pramenů nevěděl, že trollové se rodí výhradně v norských skalách, mohl bych si myslet, že mají líhňovou pobočku i tady. Té tajuplné mohutnosti je tady na to dost.

Právě vzniklá řeka má ještě jednu zvláštnost. Její voda je silně slaná – ještě víc než v moři. Z několika skalních otvorů vytéká pitná voda vynikající chuti, zatímco z otvorů na jiném místě proudí voda velice slaná. Po několika metrech se však obě vody spojí, a protože zemědělci ani dobytek ji nemohou využívat, doteče řeka bez újmy na zdraví až do Atlantiku.

Když jsem tam tak skákal po balvanech, přihučel na malé parkoviště autobus s nápisem Afrikatours, air conditionné, WC, bufet atd. Jak se sem, proboha, ten brontosaurus těmi tisíci zatáčkami na úzké cestě dostal? Z jeho útroh vylézají všemi barvami hýřící a kamerami ověšení turisté a turistky s šortčkami na tlustých zadcích, vřiskají tak, že občas přehluší i hukot řeky, namáhavě přelézají balvany bavíce se přitom o nedostatečném pohodlí autobusu. Zaplať bůh, že za půl hodiny odjíždějí, když „udělali“ prameny řeky Oum Er Rbia. Doma o tom třeba někdo z nich napíše zajímavý článek do ilustrovaného časopisu.

المغرب